

István Nyomárkay
Eötvös Loránd Tudományegyetem
Szláv és Balti Filológiai Intézet
Szláv Filológiai Tanszék
Múzeum krt. 4/D 102, H-1088 Budapest
nyomarkay@freemail.hu

MAĐARSKA GRADA
U KAJKAVSKIM RJEČNICIMA
U HABDELIĆEVU *DICTIONARU*
I JAMBREŠIĆEVU *LEXICON LATINUMU*

U članku se opisuje uklopljenost hungarizama u hrvatski jezik kako se ona može prepoznati u hrvatskokajkavskim rječnicima Jurja Habelića *Dictionar ili Réchi Szlovenske* (1670.) i Franje Jambrešića *Lexicon Latinum* (1740.). Pokazuje se kakve su veze s drugim rječnicima te ukazuje i na to da su neki od tih hungarizama u uporabi i danas.

Kajkavski je regionalni književni jezik (termin L. Hadrovicsa), koji je do kraja 18. stoljeća postigao pozornosti vrijedan stupanj izgrađenosti, što se vrlo uvjerljivo pokazuje u beletrističkim radovima i u leksikografiji. Svakako se može složiti s konstatacijom Wernera Lehfelda, po kojoj »ab der zweiten Hälfte des 16. Jahrhunderts entwickelte sich im nördlichen Kroatien eine Schriftsprache, deren Grundlage in erster Linie, wenngleich nicht ausschliesslich, die kajkavische Dialektgruppe bildete«. Ta se tvrdnja potpuno podudara s onom Hadrovicsevom koju je on već bio izložio u knjizi *Magyar-délszláv szellemi kapcsolatok* [Mađarsko-južnoslavenske duhovne veze], Budimpešta 1944. U spomenutoj se studiji Werner Lehfeldt i Jörg Kruse bave prvenstveno prevodilačkom literaturom. »Betrachtet man die Druckwerke, die vom 16. bis zum 19. Jahrhundert in der kajkavischen Schriftsprache veröffentlicht worden sind, so fällt der hohe Anteil von Übersetzungen ins Auge«. Ovom ćemo prilikom obratiti pozornost na leksikografska djela koja su na svoj način udarila temelj i prevodilačkoj djelatnosti i koja su također detaljno ispitivana, ali je uloga mađarskih jezičnih elemenata za širu znanstvenu javnost manje poznata.

Nedvojbeno je činjenica da kajkavska leksikografija pruža dragocjenu građu za istraživanje povijesti hrvatskoga standardnog književnog jezika. Po mišljenju Lászla Hadrovicsa »bieten die kajkavischen Wörterbücher (Habdelić 1670, Belostenec 1740 und Jambrešić 1742) ein zuverlässiges Material in erster Linie für die Lehnwortforschung« (Hadrovics 1985:38). U svojoj monografiji ocjenjuje V. Bockholt *Dictionar* Jurja Habdelića s drugog gledišta, naime s gledišta koncipiranja rječnika, odnosno svjesne izgradnje i obrade jezičnoga materijala. Na osnovi izabranih »Fallstudien« »liegt (Habdelićs Wörterbuch) deutlich über der von Vrančić 1595, aber auch deutlich unter der von Mikalja 1651. Ein erkennbar deskriptiver oder präskriptiver Ansatz ist aus den analysierten Fallstudien herzuleiten« (Bockholt 1990:431). Ovdje moramo napomenuti da se i u Mikaljinu rječniku susreću mađarske riječi. Te je riječi Mikalja valjda čuo za vrijeme djelovanja u Temišvaru. Tek nekoliko Mikaljinih primjera: *alov. Halov. Mreža za loviti ribu; beteg: nemoć, infirmità, infirmites. Aegritudo; enghedovati: popustiti, alentare, mitigare, demittto, laxo* itd.

Zanimljiv bi zadatak bio usporediti ta dva, sasvim različito koncipirana rječnika s gledišta mađarskih elemenata. Habdelićevo djelo zanima nas ovom prilikom sa spomenutoga gledišta, s gledišta riječi mađarskoga podrijetla koje su se u vrijeme sastavljanja rječnika već našle svoje mjesto u fonološkom, morfološkom i tvorbenom sustavu ondašnjega hrvatsko-kajkavskoga regionalnog književnog jezika. Bockholt, razumljivo, ne obraća osobitu pozornost baš na mađarske elemente rječnika i ne spominje ni posredničku ulogu ili funkciju tih elemenata, recimo, u adaptaciji latinskih riječi.

U Habdelićevu rječniku na lijevoj strani nailazimo na riječi mađarskoga podrijetla koje su se u ono vrijeme potpuno adaptirale u sustav hrvatskoga jezika – dakle onodobni govornici nisu osjećali te riječi ili izraze stranima, već svojim. Habdelićev *Dictionar* sadrži otprilike dvjesto riječi mađarskoga podrijetla. Jedan dio tih riječi i izraza i dan-danas egzistira u hrvatskom govornom jeziku Zagreba i okoline Zagreba, što dokazuje anketa koju sam proveo godine 2004., kada sam završio svoje petogodišnje gostovanje na zagrebačkoj hungarologiji. Anketa je pokazala da u današnjem općem govornom jeziku (*Gemeninsprache*), barem na stupnju razumijevanja, živi šezdesetak riječi mađarskoga podrijetla. Razlika je između Habdelićeva doba i početka 21. stoljeća oko 140 riječi. Ne ću se ovdje udubiti u neku vrstu sociolingvističke analize, već ću ukratko te riječi konkretno prikazati. Moram odmah reći da se one gotovo sve nalaze u Hadrovicsevoj monografiji, u abecednom redu jezičnop-

vijesne obrade rječi, a u mojem je prikazu naglasak samo na rječnicima Jurja Habelića i Andrije Jambrešića.

U *Dictionaru* se mađarske riječi koje su u to vrijeme već adaptirane, nalaze na lijevoj strani rječnika. Te riječi možemo staviti u različite skupine prema njihovu značenju, i možemo ih prikazati i s gledišta stupnja adaptiranosti. Pogledamo li tek riječi povezane s religijom odnosno s crkvenom organizacijom, nailazimo na takve kao *eršek*, *aldov*, *valuvati* itd., uz koje dolaze i prevedenice kao *hištvo*, *hižni tovaruš*, *dušno spoznanje* i druge. Dolaze riječi mađarskoga podrijetla iz oblasti vojske: *harc*, *harcuvati se*, *šator*, *šipuš*, *šišak* i druge. Nalaze svoje mjesto riječi i izrazi za izražavanje predmeta i pojmova svakodnevnoga života kao *beteg*, *bantuovati*, *gingav*, *hintov*, *inoš*, *virostuvati* i sl. Za vrijeme svojega boravka u Rijeci Habelić je vjerojatno došao u kontakt s govornicima čakavskoga narječja, ali u svoj rječnik nije uzeo znatniju čakavsku jezičnu građu. Nema kod njega, recimo, zamjenice *ča* ili *zač* (istina, nema ni *kaj*), nema *žrtve*, umjesto nje nalazi se *aldov*. Ima, osim toga, nevelik broj uobičajenih kajkavskih riječi koje nisu uvrštene u abecedni red, već se nalaze na drugom mjestu, pod drugom natuknicom. Nema riječi *agrest*, ali je nalazimo pod natuknicom *vino*: *Vino iz agrefta, ali grozdja nezreloga*. Imenica *bilikum* dolazi pod natuknicom *kupa*: *Kupa velika, ali pehar za zdravicze, ali Bilikum*. Nema u abecednom redu frekventne i uobičajene riječi *hištvo*, ali ona dolazi u izrazima *Udanye u fzveto hiftvo* i *Zakon fzvetoğa hiftva*. Ima i takvih riječi koje se upotrebljavaju u umjetničkim djelima, pa i kod Habelića (u *Zrcalu Marianskom*), npr. *balta*: *tak sem ga baltum ometal, da je jedvaj prag svoje hiže našel*.¹ Još nekoliko primjera za riječi koje sam Habelić koristi u spomenutom djelu i kojih u rječniku nema: *diačka*, *patika*, *patikarski*, *skoznovati*, *šuba*, *turoben* itd. Te pojave dokazuju činjenicu — ako jedna riječ ne dolazi u rječnicima, nije sigurno da se nije upotrebljavala i u govornom i u pisanom jeziku. Prema tome, rječnici jesu neophodna sredstva za opisivanje jezičnoga stanja određenog razdoblja, ali nisu dovoljni za određivanje relativno potpune i točne slike jezičnoga stanja.

Najraširenije su, naravno, riječi koje su razvile oko sebe čitavu porodicu. — Takva je, između ostaloga, *alduvati* (od mađ. *áld* »segnen; blagosloviti«). Kod Habelića dolazi ta riječ u prezentu: *aldujem*. *Sacrificio* (...), pa dolazi opisivanje: *Ki Alduje. Sacrificus. a. um. Sacerdos. tis* (...), pa se nalazi i imenica *Aldou* u značenju *sacrificium. ij. n. Holocaustum. ti. n.* pa deverbalska imenica *Alduvanye. Sacrificatio. Immolatio. is. f.* — Mađarski pridjev

¹ Usp. Hadrovics 2002.

bátor adaptira se u obliku *Batriu*. *Audax. cis, Animosus. a. um.* Kao posebna natuknica pojavljuje se *Batriu* *vije reda. Temerarius. a. um.* Posebno dolazi adverb *Batrivo*. *Audacter, Animosè, Cordatè.* Od primarno adaptiranog pridjeva tvori se glagol *Batriveti drugoga. Animo. as. (...)* i imenica *Batrivoftz. Audacia. æ. f. Animositas.* – Slično je veliku porodicu riječi razvila riječ *beteg* »Krankheit, bolest«, koja se nalazi u rječniku kao samostalna natuknica u značenju *infirmitas. tis. f, Ægritudo, is. f. Imbecillitas. Adversa valetudo,* dolazi i pod natuknicom *Nemoch, Beteg. Morbus, bi, m. Ægritudo, is. f.* – Još nekoliko primjera: *Beteg na fzmert. Morbus lethalis; Beteg kifze more zurachiti. Morbus curabilis; Beteg kifze ne more zurachiti. Morbus incurabilis; Beteg opfchinski. Epidemia. æ. f.; Beteg kotrigov. Morbus articularis; Beteg zkazlyiu. Morbus contagiosus (...).* Ta natuknica dolazi i u genitivu: *Betega pomenfanye. Morbi decrementum (...). remissio; Betega fztalis. Morbi fstatus* itd. Dolaze i derivati *betefen. Æger. a. um. Infirmus. a. um.; Beteslyiu. Valetudinarius. a. um. morbidus; Beteslyiu k-fzmerti. Moribundus. di., Infirmus ad mortem.*

Od riječi koje su, po mojoj anketi, još poznate i korištene, moramo spomenuti riječ *cifra*: *Czifra. Ornatus, tus. m., pridjev czifrafzt, a, o. Ornatu, a, um, Comptus, Politus, a, um;* ne dolazi, međutim, glagol *cifirati*. – I dan danas riječ *kip* sa značenjem kojim je tumači Habelić, *Kíp. imago, is. f. Icon, is. f. Simulachrum, ri. n. Effigies, ei. f. (...)*, egzistira u kajkavskim govorima u Mađarskoj isključivo u tom značenju, ne kao *spomenik, statua*.

Na osnovi Habelićeva rječnika dolazimo do zaključka da tih dvjesto riječi, iako njihov broj nije velik, pripada važnom faktoru svakodnevne komunikacije na onodobnom području hrvatskokajkavskoga jezika.

Drugi problem predstavlja s toga istog gledišta *Lexicon Latinum* Andrije Jambrešića. To je, kako je općepoznato, četverojezični rječnik u kojem se mađarski jezik nalazi na lijevoj strani kao treći na kojem su latinskim riječima izraženi sadržaji tumače ili opisuju. Ne ćemo se ovdje baviti problemom autorstva, o tom postoji opširna literatura. Što se izvorâ toga rječnika tiče, Bockholt kaže: »Die im Lexicon enthaltenen Typen stammen aus Quellen, die auch andere Lexikographen des 18. Jhs. benutzt haben.« Bockholt se ne bavi posebno ni njemačkim ni mađarskim prijevodima (»Die deutschen und ungarischen Übersetzungen interessieren in diesem Zusammenhang nicht«, str. 461).

Poznata je stvar i to da je cilj leksikografa i pisaca lijepe književnosti od 18. stoljeća bio da književna djela budu razumljiva i upotrebljiva za najšire slojeve čitatelja, u prvom redu, za mladež, kao što je Jambrešić sam već u naslovu izjavio: *Lexicon latinum interpretatione Illyrica, Germa-*

nica et Hungarica locuples in usum potissimum studiosæ juventutis digestum. O Jambrešićevim tumačenjima V. Dukat kaže: »Jambrešić tumači latinske riječi u tri jezika: hrvatski, njemački i mađarski. Do hrvatskoga mu je tumačenja najviše stalo, zato i jest ono obično najopsežnije; njemačko je obično kraće, mađarsko najkraće.«.² János Melich tvrdi da mađarska građa u Jambrešića potječe iz rječnika Ferenc Pápai Páriz (Dictionarium Latino-Hungaricum, Hungarico-Latinum, iz 1780., a njemu je glavni izvor Dictionarium Latino-Hungaricum et Hungaro-Latinum Aberta Szenczi Molnára, iz 1604.). Većina se mađarskih tumačenja zaista može svesti na Pápai Párizov rječnik. Samo nekoliko primjera: *abalienatio* – *el-idegenítés*; *academia* – *fő-oskola*, *adolescentia* – *nevedékenység*, *calumniā* – *hamisan valamt réá fogás*, *centurio* – *százados*, *consilium* – *tanács*, *végezés*, *geometria* – *föld-mérés tudománya* itd. S primjerima bi se moglo nastaviti. – Ima, međutim, slučajeve u kojima Parizov rječnik sadrži tumačenja detaljnija nego Jambrešićev, npr.: *caligo* – *homályosodok* (J), *homályosan látok* (PP), *caesar* – *császár* (J), *nevek néhány Rómaiaknak, kikről minden következendő Fejedelmek Caesarnak hívattatnak*, *factor* – *tsináló*, *tselekedő*, *tévő* (J), *Tsináló*, *tselekedő*, *Tévő*, *Másért munkálkodó* (PP), *factum* – *tselekedet* (J), *Tselekedet*, *Lött dolog* (PP), *notarius* – *író-deák* (J), *Hamar író*, *fel-jegyző*, *Nótárius*, *Író deák* (PP). – Već tu upada u oči da Jambrešić teži k jednostavnosti, izabirući najkraće i najspretnije tumačenje. Često dolaze tumačenja u kojima se kod Jambrešića pojavljuje višak, npr.: *abjuratio* – *El-esküvés*, *Esküvéssel el-tagadás* (J), *El-esküvés* (PP), *barbarus* – *Szólásban parasztos*, *Pogány*, *Vad* (J), *Szólásban parasztos* (PP), *conditio* – *állapot*; *ok*, *mód*, *Alkalmatosság*, *Eltetés*, *Elrakás* (J), *Eltevés*, *Elrakás* (PP), *geographia* – *Föld*, *vagy Királyság leírása* (J), *Föld meg-írása* (PP) itd. Suštinsku razliku konstatirao sam u tumačenju dviju riječi: *datum* – *Adás*. *Helynek és időnek a Levélben való fel-jedzése* (J), *Adomány* (PP); *mathematica* – *Matematika*, *Mérésnek*, *számvetésnek*, *tsillagba nézésnek tudománya* (J), *Matematika* (PP).

Jezična je građa Jambrešićeva bogatija od Papai Párizove. Tako u *Lexiconu* nailazimo na takva mađarska značenja ili tumačenja o kojima mogli bismo misliti da ih je Jambrešić ispisao iz kojeg drugog izvora ili da ih je sam stvorio. Nekoliko takvih primjera: *benfactor* – *Jól Téví*, *bibliothecarius* – *Könyv-örzö*, *hagiographus* – *Szent dolgokat író*, *manufactura* – *Kézi munka*, *kézzel tsinált munka*, *patriota* – *Földim* itd.

Na osnovi brojnih razlika između pretpostavljenoga Jambrešićeva izvora, odnosno na osnovi neslaganjâ, mislio sam da je ili Jambrešić

² Jambrešićev »Lexicon Latinum«, *Rad* 162, 192–264.

morao znati mađarski, ili da je mogao imati pri ruci koji drugi mađarski izvornik. Prva pretpostavka činila mi se vjerojatnijom. Jambrešić se naime dosta često služi kvalifikacijama *vulgo* ili *peregrine* i u mađarskim tumačenjima, npr.:

Archiepiſcöpus — *Veliki Biskup, peregr. Erſſek*

Căligărius — *Krajach, s'ivàch, peregr. Szabol*

Conceſſio — *dopuſchenye, dopuſztenye, peregr. Hengeduvanye*

Cöcus — *Kuhar, peregr. Szokàch*

Dömičella — *gozpodichna, peregr. Kiffaſzonyka*

Dömičellus — *Gozpodichich, peregr. Kiffur*

Endrömis — *Bunda, iliti Zvan y znutra koſzmata, iz oderteh kozlov &c. halya. (...) Kívül s-belül, ſzörös meg-ölt ketskébül, &c. tsinált öltözet, vulgo Bunda, kódmeny.*³

Prva se potvrđa za riječ *bunda* dokazuje iz razdoblja 1718.–1767., a kod Jambrešića već je ima. Slično, riječ (njemačkoga podrijetla) *firnájsz* dolazi u mađarskom tek godine 1795., ali se u Jambrešića sreće pod natuknicom *Vernix: Fényeséget adó festék. peregr. Férnájsz.*

Veliko je značenje Jambrešićeva djela s gledišta mađarskoga jezika, da je prvi uvrstio više mađarskih riječi u svoj rječnik i mnogo je latinskih riječi pokušao prevesti na mađarski ili na mađarskom tumačiti, a da tih riječi u djelima prethodnikâ (ili pretpostavljenih izvornika) nema.

U novije vrijeme, nakon mojega članka objavljena 1987., vratio se toj temi hungarolog Zoltán Éder u studiji »Szótárirodalmunk történetének mostohagyemeke« ([Pastorče povijesti naše leksikografije], 1999.). Éder je došao do zaključka, s kojim se i ja slažem, da je glavni Jambrešićev izvor bio latinsko-njemački rječnik Adama Friedricha Kirscha, *Abvundantissimom Cornvopiae lingvæ latinæ et germanicæ selectom.*

Z. Éder zaključio je da Jambrešić u mnogo slučajeva vjerno slijedi Kirschev rječnik, što znači da prevodi na mađarski Kirscheva njemačka tumačenja. Nekoliko primjera:

Braxo K.: Bier brauen. Bier sieden. — J.: Bier braue, Bier fiede. Sört főzők.

Dethronisatio K.: Absetzung eines erwelthe Königs Latinè — Exauctoratio regis — J.: Latinè — Exäuctörätio regiã. Absetzung eines Königs. Királýságbül-való kivetés.

Laudanum. K.: ein Arzneymittel aus Mohnsaamen, um den, der es einnimmt, schlafend zu machen — J.: Med. Gevviffes Artzney-Mittel aus Mahnsaamen zubereitet, um, der es einnimmt, schlaffend zu

³ Usp. Nyomárkay 1987.

machen. Máknak nedvefségéből tfinált orvofság, melly álmat okoz annak a'ki bévefszi.

Limonada K.: Juley von Limonien- oder Citronensaft, Zucker, oder Wasser. Med. – J.: Medic. Ein Sommer-Tranck von Limonien- oder Zitronen-Safft, Zucker und Waffer gemacht, vulgo Lemonadi. Lémona vagy tzitrom léből nádmezzel tfinált nyári ital: vulgo Lémonáda.

Dogodi se da se kod Kirscha nalazi drugo tumačenje. U takvim slučajevima može se pretpostaviti koji drugi izvor ili je moguće misliti i na to da je Jambrešić formulirao njemačko značenje prema svojem znanju i zatim to značenje preveo na mađarski, odnosno tumačio na mađarskom, npr.:

Mumia. K.: Arab. Mumie, oder Balsam, so aus dem balsamirten Menschen-Cörpern fleusst. Item balsamirt und ausgedörret Menschenfleisch. – J.: Arab. (...) Balsam, mit vvelchen man die Menschen-Leiber balsamiret, das solche gantz und unverfehrt lang bleiben mögen. 2. Mumien, balsamirt und ausgedörrete Menschen-Leiber. Balsamomból – való kenet, mellyel az hóltt testekett kenik, hogy el-ne rohadgyanak. 2. Illyen kenettel kentt, és épen maradtt emberi testek.⁴

S gledišta mađarskog jezika, odnosno mađarske leksikografije, treba istaći riječi koje se susreću prvo u Jambrešićevu rječniku. Takva je riječ sigurno *szalonka*.⁵ U Jambrešića:

Gallināgo. Szluka, kojafze pri vodah nezadrjava. r. Schnepff so sich nicht im Waffer auffhalt. Szolonka peregr. Sneff madár, mely nem a' vizek mellet lakik.

Kniezsa kaže: »Jambrešić poznaje [riječ *szalonka*] kao staru mađarsku riječ, o izrazu *sneff madár* kaže da je tuđ (peregrine)«. Potvrda iz mađarskog izvora potječe tek iz godine 1792. Ima još nekoliko riječi o kojima se može pretpostaviti da se radi o prvim potvrđama, npr.:

Laicus. (...) Chlovek prez fz. redov (...) vulgò Lajkuß. Ein Mensch ohne Weyhe: Geistlicher, so keinen Geistlichen Orden hat, Lay-Bruder. Világi, külső rendbéli ember: Papi rend nélkül való szerzetes: peregr. Fráter Lajkus.

Librarius. (...) K-knigam, ali k-knigo-piszczem szpadajuchi. Zu den Büchern oder zur Bücher-Schreiberey gehörig. Könyvhöz-való. Hinc: Taberna Libraria: Cic. Knigo-terfilnicza, s'faczun za prodavati knige. r. Buchladen. Könyves bolt, könyv-áruló bolt (...).

Isto su tako pozornosti vrijedna Jambrešićeva tumačenja nekih latinskih natuknica u stihovima, npr.: *Distento (...). Natésem, raztésem, raz-*

⁴ Usp. Éder 409.

⁵ Usp. Kniezsa 1974.

ffirujem. Ausdehne, aus-spanne. Strozend mache. Ki-fefzitem, ki-fefzegetem. Da bi ilustrirao i metaforično značenje te iste riječi (Napunyavam, Ausfülle, erfülle, vollmache. Meg-töltóm) citira iz devete ekloge Vergilijeve: Sic cytifo paftae distentent ubera vaccæ – Od detelye fзите tráve / Najrazfsire Vime Krave – Der füffe Klee macht die Eytter: / Bey denen Kúhe all'zeit breiter – Lóher' füvel legeltetvén; / Ki Fefzíti tólgýét tehén.

Ima više natuknice koje sadrže spretne prepjeve na mađarskom, npr. natuknica *Dēdisco*. (...) *Odvuchamfze, odvadimfze. Entlerne. Visszatanulok, Elfzokom*. Iza tumačenja dolazi citat iz Ovidija: *Intrat amor mentes ufú, dediscitur ufú*. U prijevodima: *Od navade Lyubav zhaja; / po navadi y odhaja – Durch die G'vvohnheit Liebe lebet: / Durch die G'vvohnheit Liebe sterbet. – Szíoben a' fzeretet fзokás által telik; / Ugyan azon által hamar-is el-múlik.*

Jambrešić je sastavio svoj rječnik »in usum potissimum studiosae juventutis« i valjda nije mislio samo na hrvatsku mladež. To se vidi iz činjenice da je ispred njemačkih imenica stavio član jer ispravna uporaba člana uzrokuje teškoće i za Hrvate i za Mađare. Nadalje kaže da je opširno opisivao značenjski i uporabni krug glagola da bi za one koji namjeravaju učiti te jezike olakšao trud.

Iz brojnih njegovih mađarskih tumačenja vidi se da je bio vješt mađarskom jeziku. Obično se 18. stoljeće zove razdobljem jezuitske leksikografije. U mađarskoj stručnoj literaturi već od početka 19. stoljeća nailazimo na brojna spominjanja jezuita kao leksikografâ, i među njima se spominje i Jambrešićev rječnik. Zato s pravom kaže Z. Éder: »Lexicon je Latium izvrsno djelo koje se svakako nalazi na razini onodobne europske leksikografije, koje se u mađarskim tumačenjima, prijevodima i uporabnim kvalifikacijama gradi na dostignuća ranijih mađarskih leksikografa (Albert Szenczi Molnár, Ferenc Pápai Páriz), samostalno tvoreći riječi i izraze na mađarskom jeziku.«

Literatura

- Bockholt, Volker. 1990. *Sprachmaterialkonzeptionen und ihre Realisierung in der kroatischen und serbischen Lexikographie*. Essen : Verlag Die blaue Eule.
- Éder, Zoltán. 1999. Szótáriródmunk történetének mostohagyemeke. *Magyar Nyelv* 95(1999):4.
- Hadrovics, László. 1985. *Ungarische Elemente im Serbokroatischen*. Budapest : Akadémiai Kiadó.
- Hadrovics, László. 2002. *A régi horvát szótáriródmunk. Magántanári előadá-*

sok az 1941/42. tanévben. [Privatdocentska predavanja u akademskoj godini 1941/42. Iz rukopisne ostavštine L. Hadrovicsa redigirao i izdao I. Nyomárkay.]. Budapest : ELTE Szláv és Balti Filológiai Intézet.

Kniezsa, István. 1974. *A magyar nyelv szláv jövevényszavai* I. Budapest : Akadémiai Kiadó.

Nyomárkay, István. 1987. Jambrešić szótárának magyar anyaga. U knj. *Szlavisztikai tanulmányok*. Emlékkönyv Király Péter 70. születésnapjára. Red. Gregor Ferenc és Nyomárkay István. ELTE Szláv Filológiai Tanszék. Budapest.

Nyomárkay, István. 1992. *Mađarska građa u Jambrešićevu rječniku*. U knj. A. Jambrešić, *Lexicon Latinum 1742*. Zagreb 1992. LI–LIII.

Hungarian material in Kajkavian dictionaries

Summary

This article deals with Hungarian loan-words in Croatian dictionaries by Habelić and Jambrešić. For example, Habelić's dictionary contains 200 Hungarianisms.

Ključne riječi: hrvatski kajkavski rječnici, Habelić, Jambrešić, hungarizmi
Key words: Croatian Kajkavian dictionaries, Habelić, Jambrešić, Hungarianisms

